

tier. *Pract. lib. 2. q. 17. in fin.* Unde si ageretur de detrahenda Falcidia (quæ etiam jure regio heredi conceditur, Castill. *de aliment. cap. 9. n. 13.*) si decem annua ad vitam fuissent legata, centum imputarentur ad calculum, rejecta dignæ legis *Hæreditatum*, computatione.

Verf. Secundò est observandum.

37 De interpretatione legis 3. §. *Item si Republica*, ad l. *Falcidiam*, videndi Duaren. *ad eum tit. cap. 8. verf. Cautione igitur*, Roderic. *de ann. redditib. lib. 1. quest. 6. ex num. 3.* Fachin. *controverf. lib. 15. cap. 14.* apud quos alii, ubi Consultus ait, æstimationem annui legati perpetui esse quantitatem, ex qua per usuras trientes summa legata in singulos annos percipi possit: itaque si octo sint relicta annua, ducenta desiderantur, & computari debent quoad Falcidiam ad rationem quatuor pro centum, cui conveniunt trientes usuræ. Duarenus, ac Fachineus *ubi proximè*. In Hispania tale legatum æstimaretur juxta pretium census perpetui redimibilis, id est quinque pro centum, *ex d. l. 12. Recopilat.* At D. Covar. *hic*, *ex d. §. Item si Republica*, tradit redditum perpetuum æstimari quanti vendi potest.

Verf. Tertio admonendum est.

38 Hæc resolutio non procedet in annuo alimentorum legato ad certum tempus, velut ad quinquennium; nam si alimentarius antea moriatur, ejus heredi penio pro residuo temporis non debetur, l. *Si cum præfinitione 20. quando dies leg. ced. Surd. de aliment. tit. 5. quest. 1. num. 3.* sed cum exonerandi hæredis causa legata quantitas in plures annos solvenda distribuitur à testatore, legatum transmittitur annum, d. l. *Si cum præfinitione*, Pichard. *in §. At si ita stipuleris, n. 9.* *Instit. de verbor. obligat. Cancr. variar. part. 3. cap. 20. ex num. 35.* Sentio tamen utroque casu omnium annorum rationem esse habendam quoad calculum Falcidiæ: at hæres, ubi legatum morte extinguitur legatarii, quidquid retinuerit, communicare tenebitur legatariis, qui ex defectu bonorum hæreditatis totum capere non poterunt.

Verf. Quarto, ab eadem lege.

39 Pretium, seu æstimatio cujusque rei, ubi lege constitutum non est, tanta censetur, quanti illa venire communiter potest, ut prænotavi supra, *lib. 2. cap. 3. num. 24. & 36.* quod in ponenda legis Falcidiæ ratione observari debet, cum ad vitam annua legatur quantitas, l. *Cum Titio 55. ad l. Falcid.* Sed perdifficile videtur investigare quanti legatum annuum vitalitium venire possit, cum variis de causis æstimatio minui, vel auferri soleat, ætate, salute, robusticitate, & aliis legatarii qualitatibus perpenfis; ideo oportebit, quod iudex peritos æstimatores eligat. Duaren. *ff. ad l. Falc. cap. 8. verf. Cautione igitur.* In Hispania si tale legatum relinquere, dispositio dictæ legis *Cum Titio*, locum haberet; nam census vitalitii legitimum est pretium, atque ita legatum decem ad vitam centum æstimaretur, cum tantidem venire possit ad rationem decem pro centenari.

Verf. Quintò licet in annuis.

Vide legem *In lege Falcidia 45. §. 1. ad leg. Falcid.* ubi rejecta æstimatione, de qua *in d. l. Cum Titio*, cautiones interponendas esse Consultus decidit, quem textum de conditionali legato intellexit Cujac. l. 60. *Pauli de edit. in eadem l. In lege Falcidia.* Sed vide quæ pro eorum jurium concordia utrobique tradit Accursius.

Verf. Sextum, quod in hac questione.

41 Deducta Falcidia, factaque computatione juxta dictam legem *Hæreditatum*, quasi transactum inter hæredem, & legatarios intelligitur, ita ut licet is, cui annua quantitas est relicta, aut diutius vivat, aut citissime decedat, hæres nihil exigere à legatariis, vel eis solvere teneatur, eo quod plus, sive minus, quam percepit, expenderit. Ita D. Covar. *hic*; nam tam hæres, quam legatarii dubio eventui mortis se subjecisse existimantur aequaliter, à quo lucrum, ac jactura pendebat, sicut evenit cum census emitur vitalitius; & quod hic contrahentium consensu, ibi ministerio legis efficitur, ipsaque pro publica utilitate, quæ in litibus extirpandis versatur, ut præmissi supra, *lib. 1. cap. 3. n. 31. & 32.* computationem illam introduxit; difficiles enim ac frequentes controversiæ suscitarentur, si subsequata morte legatarii, cui alimenta præstabantur, post viginti, triginta, aut plures annos super deductione Falcidiæ liceret agere. Ad hæc quoties hæres, aut legatarii manent obligati ad aliquid reddendum ob Falcidiam ratione futuri eventus, cautiones adhiberi debent, l. *In lege Falcidia 45. ad l. Falcid. l. 1. & per tot. ut legat. seu fideicom. nom. caveat. at in d. l. Hæreditatum*, nec verbum de cautione reperitur, unde computatione legali omnis extinguitur actio, sive plus, sive minus hæres persolvat, quam illi adjudicatum est de bonis hæreditatis. Adde Roderic. *de ann. redditib. lib. 1. quest. 5. à num. 15.* Duaren. *supra, d. verf. Cautione igitur, pag. 3.*

Verf. Rursus & ab eadem radice.

42 Vide Duaren. *ubi proximè*, & hæc Accursii opinio ex præfatis fundamentis rejicitur. Præterea si post triginta annos, subsistente usufructuaria civitate, hæres iterum Falcidiam deduceret, eveniret ut plus caperet, quam si fundus ipse legaretur; nam cujusque fundi æstimatio ex fructibus triginta annorum computatur ad summum, ut probat Roderic. *d. lib. 1. q. 6. num. 12.* quod absurdum sustineri non potest. Hinc apparet ratio propter quam, cum usufructus civitati relictus ad centum annos persistat, quoad Falcidiæ computum triginta duntaxat numerentur; nam si ratio haberetur centum annorum, hæres caperet ex Falcidia multò plus, quam si fundi duo ejusdem qualitatis à testatore etiam quoad proprietatem essent relicti. Nec placet ratio quam refert D. Covarruv. scilicet non numerari centum annos in computatione Falcidiæ, quia civitas potest, injecto aratro, omnino deleri, ac perire: tum, nam hoc rard contingit, ad quæ jura non adaptantur, l. *Nam ad ea 5. de legib. Ant. Fab. ration. ad leg. An usufructus, de usufr. tum quod casus insolitus, & funestus in mentem*

sem disponentis venisse non creditur, l. *Julianus 26. §. ult. ff. Si quis omiff. caus. testam.* Ex quibus merito refutatur Accursii sententia *in d. l. An usufructus*, qui docuit, civitate non extincta intratricennale tempus, denuò adhibendam esse Falcidiæ computationem usque ad annos centum.

Ad Num. 9.

43 Angeli interpretatio verissima roboratur traditis supra, *num. 41.* Nec consultus egit de repetenda computatione ad Falcidiam respectu ejusdem hæreditatis, sed diversarum; & sic distinguit, ut ratio legis Falcidiæ ponatur vivo legatario, propter incertitudinem vitæ, ut tanti æstimetur legatum, quanti venire possit: sin verò jam illo defuncto, cum certum sit quantum hæres solvere debuerit, id computabitur ad deductionem Falcidiæ.

Ad Num. 10.

44 Quamquam magis communis sententia æquiperet legatum usufructus legato quantitatis annuo civitati relicto, ut utrumque centum annorum lapsu extinguatur, ut videre licet apud Surdum *de aliment. tit. 5. quest. 6. à num. 16.* Tamen verius est, ac tenendum, quod legatum annuum usque in infinitum debetur civitati. Ita cum D. Covarruv. docent Gregor. Lop. *in l. 26. gloss. 1. tit. 31. part. 3. Roderic. de ann. redditib. lib. 1. quest. 17. num. 103.* Cujac. *in l. penult. de ann. legat. & in l. Si usufructus 8. de usufruct. legato.* Duaren. *ad tit. ff. ad leg. Falcid. cap. 8. verf. Cautione igitur.* Castil. *controverf. lib. 1. de usufruct. cap. 61. num. 20.* Peregrin. *de fideicom. art. 29. à num. 111.* & alii apud Castil. & videtur accedere Surdus, licet anceps, Avend. *de censib. cap. 4. n. 12.*

Ibi: Nam legatum annuum æstimatur.

46 Adde Duaren. *ubi proximè*, qui rectè rectè quærit, cur legatum usufructus pluri æstimetur ad rationem triginta annorum, cum sit temporale, l. *Hæreditatum 68. ad leg. Falcid.* quàm legatum annuum, quod etsi perpetuum sit, ad viginti quinque restringitur, l. 3. §. *ult. eod. tit.* Rationem reddit Duarenus, qui mihi quidem obscure loquitur; sed ipsa in obscuro non est: nam etsi utilis sit Republicæ legatum annuum decem ob perpetuitatem, quàm usufructus fundi totidem reddentis annuatim; hæres tamen hoc magis quàm illo gravatur, cum exhibitis ducentis quinquaginta, ex usuris in perpetuum satisfaciatis civitati, juxta dictam legem 3. §. *ult.* Non sic se potest liberare à legato usufructus, sed tenetur pati, ut civitas per centum annos fundo fruatur, & sic toto eo tempore carebit fructibus, qui mille æstimantur, licet juris fructamento solum triginta computentur anni, id est ter centum, ea ratione, de qua supra, *num. 42.* In ratione Falcidiæ ponenda non inspicitur utilitas legatarii, sed hæredis onus, ut deductioni locus fiat.

Ibi: Quamobrem in hac controversia.

Hanc resolutionem comprobavimus supra, *num. 44.* de qua fusè Surd. *ubi proximè*, Hippol. Riminald. *conf. 219. à num. 11. lib. 2.*
D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

Ibi: Secundò ex his deducitur.

47 Usufructus relictus civitati, centesimo expleto anno consolidatur proprietati, l. 26. *tit. 31. p. 3. l. An usufructus 63. de usufr. l. Si usufructus 8. de usufruct. legat.* Idem juris est, si legetur Ecclesiæ, Collegio, Hospitali, aut alicui Dignitati, veluti Episcopo. Cujac. *in l. penult. de ann. legat. & in d. l. Si usufructus*, Anton. Fab. *in ration. ad d. l. An usufructus*, Surd. *sup. n. 17.* Duaren. *ubi proximè*, Pichard. *in §. Finitur, num. 7. Instit. de usufruct. Petr. Gregor. Synagm. lib. 4. cap. 5. n. 17.* Molin. *de just. & jur. diff. 15. num. 1.* Dissentit Avend. *sup. à num. 14.* Quod ampliatur quantumvis testator expresserit, quod usufructum in perpetuum relinquit civitati, ut cum D. Covar. & aliis tenet Castill. *controverf. lib. 1. de usufruct. cap. 61. num. 19.* ac assentitur Surd. *d. quest. 6. num. 17.* etsi de annuo legato relicto in perpetuum loquatur contra Greg. Lop. *in l. 26. gloss. 1. tit. 31. part. 3.* Sed an de fisco dicendum sit idem quod de civitate, cui usufructus legatur, quærit Cujac. *in d. l. 8.* qui resolvit negativè, imò quod fisco acquiri non possit usufructus, opinatur, quia ipse quod semel capit, nunquam relinquit, l. 2. §. 1. *C. de requir. reis*, unde inutilis proprietatis efficeretur. At fisco obtinere posse usufructum, tenet Alfar. *de offi. Fisc. gloss. 34. n. 25.* ita jure proprietatis servato, ut ejus domino invito nequeat rem, qua fruitur, alienare, ut idem Alfarus docet: quapropter de opinione Cujacii dubito, Nec obstat dicta lex 2. nam ibi iusta causa retinendi reperitur; aliàs Principes nihil adversus leges fisco suo accrescere permittunt, l. *Ex imperfecto 23. de legat. 3. l. 3. C. de testam. §. fin. Inst. quib. mod. testam. infirm.* ubi Pichard. Ferdin. Mendoza *disp. jur. lib. 1. cap. 5. Morla Empor. Iur. p. 1. tit. 1. q. 1.* Unde si Principi, seu fisco usufructus competeret, centesimo adveniente anno extingueretur, sicut in cæteris similibus observatur.

Principalis antecedens conclusio erit limitanda quòties usufructus cum onere in omne sæculum permanfuro legatur, ut si Ecclesiæ relinquere, ut ex fructibus die alicujus Sancti puellis dores præsentur, pauperes induantur, elemosinæ erogentur: aut civitati ad ludos publicos, & alios usus pro honore Republicæ, ac testatoris, de quibus *in l. Civitatibus 121. de legat. 1. l. Annuam 6. l. penult. de ann. legat.* Cum enim hæc nec centesimo, nec millesimo anno cessare debeant, usufructus utique in idem tempus persistet. Nec dicat aliquis, stultè testatorem sic disposuisse, dum Ecclesiæ, aut civitati fundum ipsum non legavit, cum nuda proprietatis nunquam heredi utilis esse possit, quoniam hæc proderit ad memoriam defuncti, ac domus, & familiæ honorem, atque ne fundus per Rectores Ecclesiæ, vel civitatis alienetur.

Deinde eandem conclusionem arbitror non procedere, si expressim jubeat testator, ne usufructus ad centum annos extinguatur, sed quod usque in infinitum persistat, quod observandum erit; nam sicut potuit, legato fundo, nihil esse heredi relinquere testator, ita licebit huic nudam inutilem proprietatem perpetuò relinquere, quod ad aliquem finem poterit expedire, maxime cum civitatem usufructum amittere constet, non solum si funditus evertatur, ut Carthago, Numantia, Saguntum, & aliæ; sed etiam per non usum. Cujac. *in l. 8. de usufruct. legat.* Petr. Gregor.

d. cap. 5. num. 18. Castill. sup. num. 22. Nec nostræ assertioni refragatur quod D. Covar. edocuit, scilicet usufructum hujusmodi perire intra annum centesimum, tamen expressim in perpetuum relinquitur; quoniam hoc verbum non semper ad tempus infinitum, sed juxta rem, de qua agitur, & juris dispositionem restringitur, ut cum D. Covar. & aliis observavi lib. 2. cap. 17. num. 65. & in specie Barbosa tract. de Diction. verb. Perpetuo, num. 10. & nobis apertissime suffragantur aliud agentes Gregor. Lop. in l. 26. gloss. 1. ut. 31. part. 3. Avend. d. cap. 4. num. 12. in fin. & n. 14.

Ibi: Tertio infertur.

De hac resolutione actum est supra, num. 44.

Ibi: Quarto, hac in controversia.

- 49 Legatum annuum privato relictum, ejus morte intercidit, nec ad heredem legatarii pervenit. Gregor. Lop. in l. 27. gloss. 1. tit. 9. part. 6. Cujac. in l. 4. de ann. legat. Surd. de aliment. tit. 5. q. 1. num. 8. Avenda. d. cap. 4. num. 1. Pichard. in §. At si ita stipuleris, num. 8. Insti. de verb. oblig. Duaren. in l. Si Stichum 16. eod. tit. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 11. num. 46. Roderic. de ann. redditib. lib. 1. q. 17. num. 102. ejus tamen anni, quo legatarius obiit, pensionem integram heredi suo relinquet, et si prima die morte sit prævntus; quia in eunte unoquoque anno, dies legati quoad illum cedit, l. In singulos 8. de ann. legat. ubi Cujac. & in l. 4. eod. tit. Anton. Gom. ubi proxime, Surd. sup. tit. 9. q. 6. num. 5. & 6. non quoad sequentes, siquidem tot sunt legata, quot annuæ pensiones; ideo non transmittuntur, quoniam vivo legatario eorum dies non cessit. Castill. controvers. lib. 1. de usufruct. cap. 67. n. 31. Cenc. de censib. q. 118. num. 6. Surd. tit. 9. q. 4. num. 3. & 6. Cartera quæ D. Covar. hic tradidit, invenies apud Castill. num. 32. Cenc. num. 4. Surd. de aliment. tit. 2. q. 12. num. 1. & quest. 15. num. 190. tit. 9. q. 5. num. 14. atque alios quos nuper commemoravi.
- 50 Aliquando tamen legatum annuum ad heredem legatarii transfertur, veluti cum testator volens mille præstari Titio, centum ad decennium annuatim solvenda reliquit, ut relevetur hæres ne bona hereditaria distrahere compellatur, ex quorum fructibus tractu temporis solvere posset, quo casu si legatarius ante decimum decesserit annum, hæres illius succedet, ut pensiones capiat usque ad diem præfinitum. Secus erit si temporale legatum alimentorum causâ relinqueretur; tunc siquidem obeunte legatario ante tempus expletum, hæres nihil pro annis deficientibus exigere poterit. Hæc obiter præmissimus supra, num. 38. ac docere Pichard. sup. num. 8. & 9. Cancer. variar. part. 3. cap. 20. ex num. 35. Sin verò non apparet, qua ratione legatum sit, ex persona legatarii discerni potest, an dives, pauperve sit, ac ex aliis conjecturis: & in dubio pro alimentis legatum pronuncietur.

Ibi: Quinto secundum ea.

- 51 Annui legati æstimatio eadem est, sive ad centum annos, sive in perpetuum pensio solvi debeat civitati legatarie, quoniam non redditus legati intelliguntur, sed quantitas, quæ scenori

data (ut tunc licebat) sufficit ad solutionem annuam relictæ pensionis, l. 3. §. ult. ad leg. Falcid. atque ea summa, quæ reddere valet decem annua ad tempus, toridem in perpetuum per usuras producet, ut per se patet; ideo quoad Falcidiam solius fortis fiet computatio, cum eâ in præsentem exhibita, facile possit hæres legato etiam perpetuo satisfacere: & hæc mens testatoris fuisse præsumitur, ut Consultus insinuat.

Unde si hodie apud nos decem annua Ecclesiæ, vel civitati relinquerentur, ubi Falcidie locus fieret, ducenta computarentur, quoniam in summa ista per emptionem census ad rationem unius pro viginti, quod legitimum pretium est, decem annua in perpetuum possent comparari.

Quæ de annuis legatis præmissimus, non omnino conveniunt stipulationibus annuis, de quibus in l. Si Stichum 16. de verb. oblig. §. At si ita stipuleris, Insti. eod. Cujac. in d. l. Si Stichum, Duaren. ibi, Pichard. in d. §. At si ita, Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 11. n. 46. Salgad. de regia protect. part. 4. cap. 7. à num. 135. Mantie. de tacit. convent. lib. 14. tit. 12. num. 13. & tit. 40. ex n. 36.

S U M M A R I U M.

- 1 Quantum decrescat pretium rei ob pactum retrovendendi.
- 2 De justo pretio census redimibilis, & num. 3.
- 4 Apud nos lege regia prohibetur census in constitutione pacisci, ut redditus solvantur in frumento, vino, vel aliis speciebus.
- 5 Virum procedat prohibitio in censibus, qui redimi nequeunt, & in reservativo? & n. 6.
- 7 Pretium census redimibilis auctum est lege regia ad rationem viginti pro uno.
- Idem pretium in Germania, & aliis regionibus stabilium est, ibid.
- 8 Censu jam constitutus an minoris emi posse adversus legis prohibitionem?
- 9 In dubio an census perpetuus, vel redimibilis præsumatur, & num. seqq.
- 10 Emphyteusis a privato concessa in dubio perpetua præsumitur.
- 11 Argumentum de emphyteusi ad censum non semper procedit.
- 12 Censu reservativus an in dubio præsumatur perpetuus, vel redimibilis? & num. 13.
- 14 Censu num. consignativus, vel reservativus in dubio censetur?
- 15 Contractus dubios consuetudo contrahentium, ac regionis interpretatur.
- 16 Apud Hispanos in dubio censu consignativus, ac redimibilis judicatur propter frequentiam, & consuetudinem.
- 17 Censu consignativus an redimibilis præsumatur?
- 18 In Hispania census, de cujus perpetuitate non constat, redimibilis æstimatur.
- 19 Ex modicitate pretii oritur præsumptio, quod census est redimibilis.
- 20 Censu perpetuus redimi poterit, si appareat de iniquitate contractus ob pretii modicitatem.
- 21 Censu de cujus constitutione non constat, sed solum ex diutina reddituum solutione probatur, redimibilis est præsumendus.

CAPUT X.

Ad Num. 1.

Quamquam apud omnes constat, ex pacto retrovendendi rei venditæ æstimationem decrecere, ut prænotavi cum aliis supra, cap. proximo, num. 42. sed non conveniunt quoad partem, pro qua pretium minui debeat. Quidam quartam detrahendam arbitrantur, alii tertiam, & aliqui dimidiam, ut videre est apud Molin. de justit. & jur. disp. 385. num. 15. vers. Et quævis, Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 21. dub. 8. mem. 1. Castill. controvers. lib. 2. cap. 25. ex num. 63. Scaccia de commerc. §. 1. q. 7. p. 2. ampliat. 8. Valasc. consult. 70. Roderic. de ann. redditib. lib. 2. q. 11. num. 33. Roderic. de locat. rubric. de usur. quest. 11. num. 17. Omnes communiter pacti æstimationem prudentis viri judicio committunt, & quoad censuum emptionem observare oportet tradita supra, cap. prox. num. 30.

Ad Num. 2.

De pretio census redimibilis non pauci plura tradiderunt, in oppositas sententias abeuntes: sed plerique illud justum esse pretium definierunt, quod in quaque regione aut lex statuit, aut usus communis induxit, de quo Molin. ubi proxime, Bonacina de contract. disp. 3. quest. 4. punct. uni. Lessius de justit. & jur. lib. 2. cap. 22. num. 104. Avend. de censib. cap. 32. Felician. eod. tract. lib. 2. cap. 2. à num. 17. Frider. Martin. de jur. cens. cap. 5. Cencius de censib. q. 47. ex num. 3. Fachin. controvers. lib. 2. cap. 43. Roderic. sup. lib. 1. cap. 6. Leotard. de usur. q. 59. ex n. 20. Scaccia de commerc. §. 1. q. 1. n. 244. & q. 7. part. 2. ampliat. 8. n. 38. & ampliat. 10. num. 69. 80. & 81. Igitur pretium legale, seu consuetudinarium cujusque provincie, jurtum in utroque foro ibi censebitur. Cencius num. 3. Nec expediret, quod uniforme pretium censibus generaliter constitueretur ad omnem regionem, ac locum, ut probat fusè Cencius q. 46. ex n. 11. quamquam id assignari posse fateatur idem Cencius ibi, à n. 8.

Si alicubi certum foret pretium censibus non redimibilibus, quanti vendi redimibiles liceret, facile posset computari, dempta tertia, aut quarta parte pretii legalis, pro facultate redimendi, secundum mox tradita, num. 1.

Ad Num. 3.

Ut fraudibus amputaretur occasio, lex Regia prohibuit censuum constitutionem eo pacto, ut redditus solverentur in frumento, vino, oleo, aut aliis speciebus, l. 4. tit. 15. lib. 5. Recopilat. quam constitutionem in censibus vitalitatis procedere, declaravit lex 9. eod. tit. de qua Azeved. ibi, ac Mathienzus in d. l. 4. Roderic. sup. lib. 1. q. 12. à num. 2. & q. 17. n. 7. Avend. sup. cap. 46. ex num. 3. ubi an lex procedat in emphyteusi, ac censu reservativo? Guttier. Practic. lib. 2. q. 170. qui probat in censu non redimibili prohibitionem non vigere, sicut nec in reservativo. Felician. d. cap. 1. num. 42. Molin. disp. 383. num. 12. vers. Ex parte.

Quoad census non redimibiles mihi videtur Regia lex omnino servanda, quamquam jus anti-

quam corrigere constet: tum quod in correctoriis ex rationis identitate admittitur extensio ubi favorem continet, ut illa constitutio, quæ inopiâ oppressis prospexit, ut ex contextu patet: & quatenus iniquitatis, atque fraudis est exclusiva, spiritali saluti consulit contrahentium. Tum etiam quia ubi ratio exprimitur in lege correctoria, (prout in lege nostra) ad similes casus ampliatur quoties eadem militat. Hæc ex pluribus prænotavi supra, lib. 2. cap. 5. num. 44. & 45. Nec obest illud vulgare: Si lex voluisset, expressisset, ex l. unic. §. Sin autem ad deficientis, C. de caduc. tollend. & aliis, quæ cumulat Barbosa axiom. 136. num. 5. quoniam cum sensus perpetuus frequens non sit, ut redimibilis, hujus meminit, sed illum non excludit. Ita tenet Azeved. sup. n. 3.

Quod attinet ad censum reservativum ita distinguemur: aut certum pretium constituitur, velut mille, & ex his imponitur census juxta taxam legis, ut redditus solvantur in fructibus & tunc propter rationis identitatem dictæ legis 4. prohibitio obstat. Aut vendito fundo, convenit ut loco pretii tot fanecæ frumenti, aut vini amphoræ in singulos pendantur annos, ac cessabit legis dispositio, cum possit venditor sub hac conditione, & non aliter rem suam alienare: nec hic intervenit propria census emptio, & constitutio, sed reservatio fructuum, ad quos emptor se astringit nomine pretii pro fundo, quem acquirit. Sub hac distinctione resolvi poterit, si pars valoris in pecunia solvatur, & residuum in annos singulos ad censum relinquitur, ut tot fanecæ tritici præstentur: illi enim fructus annui nullo certo pretio emuntur, nec jus quod ad illos comparat qui fundum transulit; unde nec venditio ipsorum intervenit, quæ absque illo consistere nequit, l. 2. §. 1. de contr. empr. §. Pretium, Insti. de empr. & vendit. Vide Molin. disp. 381. in fin. & disp. 382. num. 2. & 3. vers. Quod ut intelligatur, & disp. 383. n. 2. Guttier. Practic. lib. 2. quest. 172. num. 3. & 4.

Verf. Caterum post tertiam.

Hæc lex regia, quam laudati nostrates, ac exteri nonnulli commemorant, in novissima nostra recopilatione sexta numeratur, sub. tit. 15. lib. 5. & secundum eam olim nonaginta octo septem annuis & non minoris emere licebat, ad rationem unius pro quatuordecim, usque ad annos 1608. quo tempore Philippus III. censuum pretium augeri præcepit, ita ut pro uno viginti solvere emptor teneatur, seu quinque pro centenariò. Idem in Valentino Regno constituit Philippus IV. anno 1622. l. 12. tit. 15. lib. 5. Recop. Trull. in Decalog. lib. 7. cap. 21. dub. 8. num. 1. Similis lex Cæsarea habetur apud Germanos, teste Gail. lib. 2. observat. cap. 6. quem refert Fachin. dist. cap. 43. in princ. Circa nostram regalem constitutionem observare oportet, pretium illud quoad emptorem in indivisibili ita consistere, ut minoris emere non valeat, non sic respectu vendentis, cui non vetatur pluri vendere intra latitudinem justii pretii, prout in ceteris rebus, quæ illud legitimum non habent: quæ disparitas inter contrahentes placuit in gratiam miserorum, qui inopiâ urgente, bona sua pro villi pretio census oneri subiciebant. Trullench. n. 3. Scaccia de commerc. §. 1. quest. 7. part. 2. ampliat. 10. n. 70. Roderic. de annis redditib. lib. 1. quest. 6. num. 34. Molin. disp.